

tillader mig med Hensyn til Rigsdagens Stilling til Grønland at henvise til Finansloven og de to Hovedlove for Grønland, Loven af 1. April 1905 om Kirke- og Skolevæsenet i Grønland og Loven af 27. Maj 1908 om Styrelsen af Kolonierne, samt til de trykte Forhandlinger i Rigsdagstidenden angaaende de to sidstnævnte Love.

Loven af 1905 udvider Rammerne for Virksomheden i Kirke og Skole til Fremme af det kirkelige Liv og til Forbedring af Skolevæsenet. Loven indeholder navnlig to vigtige Punkter, nemlig en Udvidelse af Grønlændernes Adgang til at virke som Præster og Lærere samt om de indfødte Kommuneforstanderes Deltagelse i Skolevæsenets Tilsyn og Ledelse. Hovedfordelene ved Loven af 1908 er, at Grønlændernes Adgang til selv at lede deres Anliggender udvides, samt Indbringelse af et handelskyndigt Element i Landets Forvaltning, hvoraf navnlig det første Punkt er betydningsfuldt.

Vil man spørge om Resultatet af den stedfundne Virksomhed, kan man blot pege paa den Kendsgerning, at det som Følge af vor Forvaltning er lykkedes at bevare et Naturfolk som det grønlandske, medens andre Naturfolk rundt om paa Jorden ere blevne ødelagte. Man kan dernæst paavise, at der har fundet en Fremgang Sted deroppe. Jeg skal ved denne Lejlighed ikke komme nærmere ind derpaa. For øvrigt kan man endnu ikke paaregne videre Resultater af de 2 nævnte Love, dertil har Tiden været for kort og Forholdene derhos for vanskelige, men jeg vil dog fremhæve, at vi i Hovedsagen ere inde paa den rette Vej. Ved Lovgivning for Grønland maa der nødvendigvis i noget højere Grad end under de fleste andre Forhold, hvor Statsmagten er virksom, blive Tale om Forsøg, om at prøve sig frem. Der vil da let i de trufne Foranstaltninger vise sig Mangler, og saadanne findes formentlig ogsaa i den af mig nævnte grønlandske Lovgivning. Det er disse Mangler, som Regeringen efter en indgaaende Forhandling med de sagkyndige vil søge at rette ved det foreliggende Lovforslag. Der er ogsaa en anden Omstændighed, der har bidraget til, at den trufne Ordning af de grønlandske Anliggender har været meget mangelfuld. Den af mig ommeldte Interesse for Grønland, der har lagt sig saa levende for Dagen, har frembragt en stærk Kritik, og denne Kritik har været noget ensidig. Den har derhos faaet en vis Indflydelse paa Lovgivningsmagtens Beslutninger. Jeg nævner ikke dette for at frigøre

Lovgivningsmagten for dens Ansvar, men fordi jeg finder det rigtigt, at vi her kende saavel Aarsagerne som Virkningerne. For øvrigt vil jeg ingenlunde frakende den rejsede Kritik den Fortjeneste, der tilkommer den. Ensidigheden har navnlig givet sig til Kende ved Opstillingen af Læresættningen om Adskillelsen mellem Forvaltningen og Handelen. Den Sandhed, der laa heri, nemlig at der tiltrængtes et handelskyndigt Element i Landets Styrelse, blev langt overdreven. Opstillingen af denne Læresætning og tillige den Kraft, hvormed den blev fremført, have sikkert faaet Indflydelse paa Loven af 1908 og have tillige været til Skade for den Enhed, som er nødvendig i Ledelsen af Landets Sager. Jeg skal med Hensyn hertil henvise til Bemærkningerne i det Lovforslag, der er blevet forelagt i Landstinget.

Der har i det hele vist sig saadanne Vanskeligheder ved Behandlingen af de grønlandske Forhold, at de maatte lede Tanken hen paa, at der var Grund til at tage disse op til en samlet Overvejelse. Regeringen fremsatte, som det vil mindes, i sidste Rigsdagssamling et Lovforslag om midlertidige Bestemmelser vedrørende Grønlands Styre, der netop gik ud paa at iværksætte en saadan samlet Overvejelse af alle de forskellige grønlandske Anliggender, idet det foresloges at udnævne en kongelig Kommissarius i dette Øjemed. Dette Lovforslag fik Tilslutning hos Folketinget, men naaede ikke at blive behandlet til Ende i det andet Ting. Under disse Omstændigheder maa det i høj Grad paaskønnes, at Regeringen resolut har søgt andre Veje for at komme til Klarhed over, hvad der bør foretages, idet den ved en Forhandling med Repræsentanter for den grønlandske Administration, for Handelen samt for Kirke- og Skolevæsen har søgt at opnaa en saadan Klarhed. Endvidere maa det paaskønnes, at Regeringen efter disse Forhandlinger har taget Stilling til Sagen og i Landstinget har fremsat det Lovforslag, vi her behandle. Jeg mener vedblivende, at Regeringen i sidste Rigsdagssamling anviste den rigtige Fremgangsmaade, men samtidig maa jeg erkende, at Regeringen, da Lovforslaget viste sig ikke at kunne forhandles til Ende og gennemføres i sidste Samling, har handlet fuldkommen rigtigt ved snarest muligt at søge en anden Løsning og at gaa den Vej, jeg før omtalte.

Hovedfordelen ved det af Regeringen i Landstinget fremsatte Lovforslag, der nu foreligger til Behandling i Folketinget med